Sumonyi Zoltán

Eredeti hamisítvány

Az apósomnak, aki hetvenéves koráig paraszolvenciaként el nem fogadott volna semmit, élete végére – húsz év alatt – valahogy mégis jelentősnek mondható képgyűjteménye kerekedett. Főleg a 20. századi magyar festők képeiből, Rippl-Rónaitól Scheiberig, de volt egy-két kisebb itáliai és németalföldi táblaképe is a 17. századból. Gyűjteményéből egy Farkas István szignójú képet tartott legtöbbre, merthogy abból nagyon kevés van itthon, mondta, és az ábrázolt szigligeti részlet, az Aranykagyló, különösen közel állt hozzá.

A vászon kétharmad részét a Farkas-villa emeleti teraszán lévő asztal foglalja el, az asztalon barna cserépkorsó, mellette nagy gyümölcshalom: egy túlméretezett piros-fehér körte, és valószínűtlenül hatalmas szőlőszemek. S a teraszon túl, egy benyúló fatörzs mögött látszik a Rókarántó, azon egy fehéren világító présház.

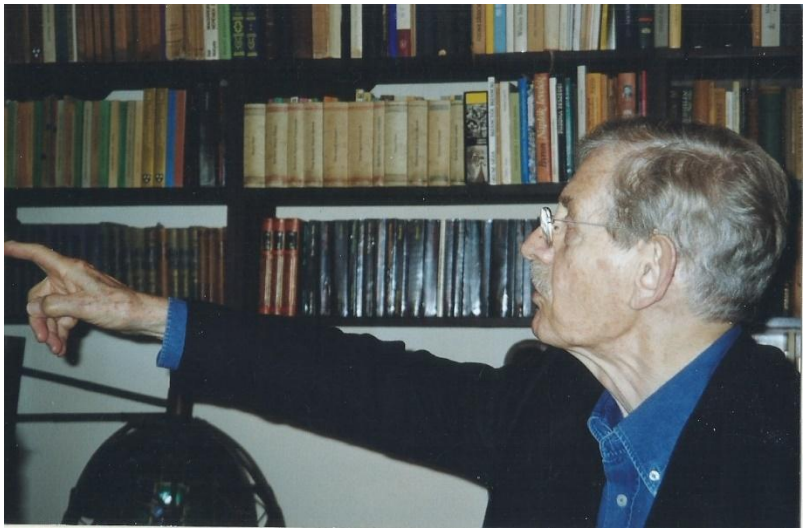
Aki járt már az egykori Farkas-villában, amelyben mostanában – változó elnevezésekkel – étterem és néhány szobás kis szálloda működik, tehát aki járt már ott, az a föntebb leírt festményből könnyen fölismeri a szigligeti Aranykagyló környékét, és hogy a képet az emeletes villa teraszáról festhette alkotója, a szignó szerint Farkas István, tehát maga az építtető. Méghozzá a 30-as évek közepe táján, miután hazajött Párizsból, hogy apja halála után átvegye a tekintélyes Singer és Wolfner kiadóvállalat irányítását. De az igazgatói és lektori munkája mellett, ha nem is olyan intenzitással, mint a párizsi évek idején, nem hagyott fel a festészettel sem, s ezért egy emeletes műterem- és pihenőházat építtetett az Aranykagyló fölötti dombtetőn. Aztán majd' tíz évig többnyire itt festett, s gyakran itt látogatta meg a szinte csak látótávolságra élő másik kiváló festő, Egry József. Egészen 1944. őszéig, amikor aztán Farkas István festőt és mecénást, a kor rendje és módja szerint Auschwitzba utaztatták, ahonnan már neki nem volt visszaút.

A villát a háború után államosították, és 1950-től csaknem ötven évig vállalati üdülőként működött. Majd a rendszerváltás után, de már a 90-es évek végén, privatizálni akarták, nyilván szemet vetett rá egy gazdag külföldi, vagy újgazdag hazai vállalkozó, ahogy az a legtöbb vállalati üdülővel, elhanyagolt kastéllyal megtörtént. Hanem a Rómában élő Farkas Károly (Charley) szobrász és a Szigligethez ugyanúgy kötődő Deim Pál festő megakadályozandó az épület elkótyavetyélését, a helyi önkormányzattal közösen létrehoztak egy Farkas István Alapítványt, hogy az írók

alkotóházához hasonlóan az a villa legyen a festők alkotóháza. Erről a tervről 2000. nyarán több országos napilap is beszámolt, de arról már nem, hogy az alkotóház miért csak terv maradt, s lett helyette „vendéglátóipari egység”, egy kis Farkas István emlékszobával.

De hát ennek a történetnek nem is a műterem-villa a főszereplője, hanem a már említett festmény, amely apósom halála után a feleségem tulajdonába került. Nem sokkal azután jártak nálunk Zsigmond Attiláék, s a jószemű galériaigazgatónak mindjárt feltűnt a kép. Érdekes, mondta, ezt a Farkas Istvánt nem ismertem. De várj csak! Jövő héten jön Pestre Charley! Tudod, most készítünk elő egy nagy kiállítást Párizsban, és az utolsó pillanatig próbáljuk összeszedni, ami az apja munkáiból még föllelhető Magyarországon. Ha nem haragszol, szólok neki, hogy jöjjön ide, és valószínűleg kölcsön fogjuk kérni a kiállításra. Biztosítással, természetesen.

Másnap telefonált Attila, hogy beszélt Charleyval, nagyon izgatott, s mondta, hogy a repülőtérről egyenesen oda mennek hozzátok. Mi is ott leszünk, persze, mert lehet, hogy mindjárt el is vitetjük a képet. Tudod, sürget az idő.

A jelzett napon a magas, arisztokratikus, idősebb urat egyenesen a hallba tessékeltem, amelynek négyrét kihajtható ajtaján át a nagyobb szoba távolabbi falára lehet látni, egyenesen az Aranykagylós képre. Charley megállt a hall közepén, hétnyolc méterre a képtől, és csalódottan ingatta a fejét. „Nem apám festette.” Aztán egészen közel ment, s mutogatva az egyes részleteket, hozzátette: „De tudom, ki volt a megrendelő, és elég nagy biztonsággal azt is, hogy ki festette. Tudják, én láttam már ezt a képet. A hetvenes évek elején volt a háború utáni első nagy Farkas István kiállítás a Nemzeti Galériában, és ez ott is szerepelt. Akkor szóltam Pogány Ödön Gábornak, hogy hiszen ezt nem apám festette! Mire PÖG a szája elé tette a mutatóujját, félrevont és azt mondta, pszt, mi is tudjuk. De a tulajdonosa nagyon befolyásos ember, a Központi Bizottság tagja, megszállott gyűjtő, és nem riad vissza a hamisításoktól sem. De ez nem szimpla hamisítvány. Ugyanis ennek nincs úgynevezett eredetije, amit ügyesen vagy ügyetlenül lemásoltak. Nem,

nem. Ezt elég ügyesen megfesttette a professzor úr egy jónevű, de az ötvenes években a kánonból kirekesztett, nem ritkán éhező festővel, apám stílusában. Apám helyszíneit, rekvizitumait felhasználva. A „másolás" csak az ecsetkezelésre, a színek egymásra hatására vonatkozik. Aki nem ismeri apám minden egyes képét, azzal el lehet hitetni, hogy sokáig elveszettnek hitt Farkas István festményt találtak ócska zsákok között egy falusi padláson."

Attiláék is, mi is leforrázva álltunk, mintha mi követtük volna el a hamisítást, s hogy fölöslegesen bolondítottuk ide Farkas Charleyt. Hanem a végén még ő vigasztalt bennünket. „Azért ne dobják ki. Ez így is unikum. Eredeti hamisítvány."

Bp. 2024. 05. 25.